

28 . Telița | Comuna: Frecăței | Județ: Tulcea | Punct: Celic Dere | Anul: 2014

Anul: 2014

Cod RAN: 160421.04

Perioade: Preistorie, Protoistorie

Epoci: Hallstatt, La Tène

Tipuri sit: descoperire izolată

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar

Autori: Sorin Cristian Ailincăi, Tomasz Bochnak, Gabriel Jugănar, Valeriu Sîrbu, Maria Magdalena Ștefan, Dan Ștefan

Instituții: Institutul de Cercetări Eco-Muzeale Tulcea, Instytut Archeologii - Uniwersytet Rzeszow - Polonia, ArheoResearch Tulcea, Muzeul Brăilei, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca

Raport

Campania 2014: 15 septembrie - 3 octombrie

În campania anului 2014 s-au continuat cercetările în cele două sectoare, deschise din 2013: în așezarea din a doua epocă a fierului, prin secțiunea S17, și în necropola tumulară alăturată, în sectorul corespunzător tumulului T48. Dacă cercetarea mobilei a fost încheiată, secțiunea din așezare va fi finalizată, cel mai probabil, în campania viitoare.

În paralel cu săpăturile arheologice s-a continuat documentarea necropolei și a vechilor săpături realizate de Gavrilă Simion, în anii '80-'90, prin: dezvelirea și curățarea resturilor de mantale funerare din piatră păstrate în situ, măsurători topografice de detaliu, documentare fotogrammetrică a contextelor cu ajutorul imaginilor achiziționate cu drone, apoi prin extinderea zonelor investigate prin cercetări geofizice - profile de rezistivitate electrică în zona de graniță dintre cimitir și așezare, dar și în alte diverse sectoare, în lungul drumurilor forestiere ce străbat situl, achiziție de date de susceptibilitate magnetică pe toată suprafața sitului (un total de 37 ha), și magnetometrie gradiometrică în partea sud-estică a cimitirului, pe o suprafață de 3200 mp.

Sectorul "Necropolă). Movila T48, identificată încă din

2009 prin cercetări geofizice, la 50 m sud de T44, a fost cercetată

în perioada 2012-2014 prin încadrarea ei într-o secțiune pătrată cu latura de 5.50 m, poziționată în imediata apropiere a principalului drum forestier ce străbate cimitirul de la nord la sud. Datorită dimensiunilor reduse ale mantalei din piatră locală spartă, neprelucrată, de 4.00 m (E-V) x 4.7m (N-S), s-a optat pentru secționarea complexului printr-un singur martor stratigrafic oblic (pe direcția NNV-SSE), cu lățimea de 0.60 m. Săpătura a coborât până la adâncimea de 1.00 m de ambele părți ale martorului. Constatându-se lipsa oricăror evidențe ale unor gropi sau alte urme de înmormântări ori depuneri, profilul nordic al martorului a fost desenat, martorul demontat și săpătură adâncită încă 50 cm, sub forma unui sondaj central pentru verificări finale. În concluzie, T48 a fost o movilă cenotaf, cu o manta din blocuri relativ subțiri de gresie, așezate într-o formă ovală, cu diametrul lung corespunzător căderii generale a terenului. Pietrele din manta au fost așezate pe mai multe rânduri, câteva blocuri mai mari sugerând pe margini amenajarea unui ring, dar nu continuu, amplasat într-un mic șanț. Blocuri de piatră mai mari, unele măsurând 70 cm lungime, au fost identificate, în special, în partea sud-estică a construcției. Înălțimea mantalei nu depășea 25 cm. Pietrele din manta au fost așezate, în special pe margini, sub forma "solzilor de pește". Mantaua este foarte subțire în centru, unde a și fost afectată de prezența unui copac (care, probabil, a răsarit într-un spațiu mai liber de pietre). Forma inițială a mobilei a fost afectată de o săpătură arheologică mai veche, vizibilă în partea estică a săpăturii, care a demontat, probabil, o mică parte din periferia estică a

mantalei. În centrul movei s-a observat, foarte slab, o groapă ce cobora sub manta 45 cm. Forma și dimensiunile acesteia nu se observau clar, astfel că nu a fost sesizată precis în suprafață; probabil avea un diametru E- V de 1.30 m (între pietrele din ring așezate vertical). În umplutura acesteia s-au identificat doar câteva fragmente mici de lemn ars, descoperite sub pietrele din ring, probabil depuse în șanțul de amenajare al acestuia. Un vas de dimensiuni mici, lucrat cu mâna din pastă poroasă, cu exteriorul de culoare cărămizie, a fost spart pe loc și amestecat cu pietrele din manta în sectorul nord-vestic. Un procent semnificativ din movelele de la Celic Dere nu au acoperit morminte. De asemenea, e interesant de remarcat că vasul a fost spart pe loc în partea de nord a mantalei, adică în același sector în care se depun, de obicei vertical, vasele în mormintele de înhumare sub tumuli.

La aproximativ 11 m SSE de T48 a fost identificată sub o folie de plastic o movilă cercetată de G. Simion. Aceasta se mai păstra sub forma unui ring oval cu diametrul lung (N-S) de 4.5m, format însă, după toate aparențele, artificial, prin săparea părții centrale a mantalei și conservarea in situ a zonelor marginale. Ca și în alte situații documentate recent în cimitirul de la Telița Celic Dere, observăm că ringul de pietre nu era obligatoriu folosit în amenajarea movelelor și că în anumite situații interpretarea și, respectiv, cercetarea prin săpătură a mantalelor a fost forțată.

În sectorul "Așezare" s-au continuat cercetările în secțiunea S17, de 3.00 x 12.00 m, orientată E-V, ea fiind poziționată în imediata apropiere a săpăturilor realizate, tot de colectivul actual, în 2006. Numerotarea carourilor a început din capătul estic al secțiunii. În jurul adâncimii de 50-60 cm s-au evidențiat, pe toată suprafața cercetată, un număr de 8 complexe arheologice (gropi de diferite dimensiuni și forme), stratul de deasupra lor având aspectul unui nivel de abandon cu foarte multe fragmente ceramice, mai ales amfore, marcat în partea inferioară de fragmente de pereți arși de lut, în special în caroul 6, ce acoperă gropile. Aici nivelul de pereți de lut ars este consistent (între adâncimea de 35 și 65 cm), ca o aglomerare nu foarte compactă, asociată cu fragmente ceramice arse secundar. Nu s-au observat, însă, alte urme specifice unei arde pe loc – cenușă cărbune, nivel de sol ars. De aceea, interpretăm aceste fragmente arse ca resturi ale unui incendiu ce au fost curățate din locul producerii, apoi aruncate în apropiere și nivelate.

Dintre toate gropile identificate doar două sunt, integral, în secțiune (CPL 2 și CPL 6), restul fiind intersectate parțial. Se remarcă complexul 4, din caroul 2, o groapă în care a fost aruncată o parte dintr-o vatră. De asemenea, menționăm complexul 2, o groapă ovală de 1.50 m (N-S) x 1.10 m (E-V), ce a livrat numeroase fragmente ceramice și bucăți de vetre dezafectate, cărbuni, cenușă, dar și bulgări de pământ galben. Dintre fragmentele ceramice descoperite aici semnificativă este partea inferioară a piciorului unui kylix cu firnis negru (probabil un import attic din secol V a.Chr.).

Rămâne ca cercetarea din campania următoare să stabilească dacă este vorba de niveluri stratigrafice diferite, cărora le corespund aceste complexe, pentru câteva existând suspiciuni că sunt ulterioare nivelării observată în toată secțiunea, la adâncimea de 45/50 cm. Pe de altă parte, complexe (gropile/aglomerările de materiale arheologice) s-au conturat într- un strat cu materiale, nu în steril - care apare doar în foarte puține locuri (de ex., în caroul 3, lângă profilul nordic), la adâncimea de

70/80 cm. Prin urmare, deși avem indicii pentru existența mai multor etape de activitate în acest sector (cel puțin două, separate de un incendiu?), succesiunea clară va putea fi lămurită doar în campania viitoare. Remarcăm lipsa pietrelor în contextele arheologice investigate, precum și prezența slabă a materialului osteologic. Câteva fragmente mici și neidentificabile de fier și bronz au mai apărut răzleț în stratul cuprins între 50-90 cm adâncime. Majoritatea materialelor sunt reprezentate de ceramică fragmentară de factură locală, atât vase lucrate cu mâna, dar și ceramică cenușie lucrată la roată, dar și multe fragmente de amfore (mai ales în nivelul superior - nivelat), probabil indicând activități databile în secolul IV a.Chr. În materialul descoperit în strat, la adâncimea de 60 cm în caroul 6, au fost identificate și câteva fragmente ceramice ce ar putea fi asociate tradițiilor ceramice Babadag.

[Raportul 5343 din cronica.cimec.ro](#)
[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
